

Nr 36.

Ankom till riksdagens kansli den 8 maj 1945 kl. 4 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i förordningen den 22 juni 1934 (nr 320) angående grunder för förvaltningen av viss kronoegendom.

(2:a avd.)

I en till riksdagen den 2 mars 1945 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 133, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga ett vid propositionen fogat förslag till förordning om ändring i förordningen den 22 juni 1934 (nr 320) angående grunder för förvaltningen av viss kronoegendom.

Förslaget är av följande lydelse:

»Förslag
till
Förordning
om ändring i förordningen den 22 juni 1934 (nr 320) angående
grunder för förvaltningen av viss kronoegendom.

Härigenom förordnas, att i förordningen den 22 juni 1934 angående grunder för förvaltningen av viss kronoegendom¹ skall införas en ny paragraf, betecknad 20 §, av följande lydelse.

20 §.

Arrendatorn skall tillförbindas att svara för fullgörandet av den vägunderhålls- och vinterväghållningsskyldighet som jämlikt lagen om enskilda vägar åligger kronan såsom ägare till den utarrenderade egendomen.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling. Förordningen skall dock icke verka rubbning i de bestämmelser, vilka vid dess ikraftträdande äga tillämpning beträffande därförinnan tillkomna arrendeförhållanden.»

¹ Se SFS 1944: 69.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet, i den mån ej därför redogöres närmare i det följande, hänvisa till propositionen.

I skrivelse den 28 april 1944 har domänstyrelsen hemställt, att i förordningen den 22 juni 1934 (nr 320) angående grunder för förvaltningen av viss kronoegendom skulle intagas föreskrift därom att arrendator av kronan tillhörig jordbruksegendom under domänstyrelsens förvaltning skulle tillförbindas att svara för fullgörandet av kronan jämlikt lagen om enskilda vägar åliggande vägunderhålls- och vinterväghållningsskyldighet.

Jämlikt 2 § nämnda förordning skall kronan tillhörig fast egendom under domänstyrelsens förvaltning, därest den icke på grund av särskilda stadganden eller beslut skall disponeras på annat sätt, upplåtas på arrende i enlighet med bestämmelserna i förordningen. Därest ej annat följer av förordningens bestämmelser, skall i avseende å arrendeupplåtelsen gälla vad i allmän lag finnes stadgat till reglerande av jordägares och arrendators rättigheter och skyldigheter.

I 8 § lagen om enskilda vägar den 29 juni 1926 (nr 352) stadgades, att fastighets vägunderhåll skulle åligga, därest fastigheten tillhörde kronan eller allmän inrättning, innehavaren samt eljest ägaren och att, om jordbruksfastighet vore upplåten åt landbo eller arrendator, vägunderhållet ålåge denne. 1926 års lag ersattes den 3 september 1939 av en ny lag om enskilda vägar. Enligt 5 § i sistnämnda lag skall — med visst undantag — fastighetens ägare svara för fullgörande av vägunderhållsskyldighet eller annan förpliktelse, som enligt lagen eller med stöd därav meddelad bestämmelse åligger fastighet.

I 2 kap. 23 § lagen om nyttjanderätt till fast egendom, sådant detta lagrum lyder enligt lagen den 8 september 1939, föreskrevs emellertid, att arrendatorn skulle svara för fullgörandet av jordägaren jämlikt lagen om enskilda vägar åliggande vägunderhålls- och vinterväghållningsskyldighet. I överensstämmelse härmed torde det ha ålegat arrendator av kronoegendom under domänstyrelsens förvaltning att underhålla enskilda vägar. Enligt lagen den 22 december 1943 (nr 883) angående ändring i vissa delar av lagen den 14 juni 1907 (nr 36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom har stadgandet angående vägunderhåll enligt lagen om enskilda vägar emellertid uteslutits ur nyttjanderättslagen. För sådant vägunderhåll skall således arrendatorn hädanefter svara allenast om så blivit avtalat.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp, har i ärendet anfört följande:

»Såsom domänstyrelsen framhållit synes det i någon mån kunna komma att medföra vissa praktiska olägenheter, om det skall ankomma på domänverket att ombesörja den vägunderhållsskyldighet, som enligt lagen om enskilda vägar åligger kronan såsom ägare till utarrenderade jordegendomar. I allmänhet torde denna underhållsskyldighet däremot icke bliva särskilt betungande för arrendatorerna. Förekomsten av sådan skyldighet torde också beaktas vid arrendavgäldens fastställande. Med hänsyn härtill vill jag icke motsätta mig domänstyrelsens förslag att i 1934 års förordning angående grunder för för-

valtningen av viss kronoegendom intages en bestämmelse av innehåll, att arrendatorn skall tillförbindas att svara för fullgörandet av den vägunderhålls- och vinterväghållningsskyldighet, som jämlikt lagen om enskilda vägar åligger kronan såsom ägare till utarrenderad egendom. Jag vill emellertid särskilt understryka, att denna skyldighet icke bör omfatta större underhåll än som belöper på själva det utarrenderade området. Sådan skyldighet, som avser exempelvis den till egendomen hörande men ej utarrenderade skogen, får däremot icke genom arrendekontraktet åläggas arrendatorn.

Den nya bestämmelsen torde böra träda i kraft omedelbart vid utfärdandet. Den bör emellertid icke rubba de bestämmelser vilka vid ikraftträdandet äga tillämplighet beträffande dessförrinnan tillkomna arrendeförhållanden.

I överensstämmelse med det anförda har inom jordbruksdepartementet upprättats förslag till *förordning om ändring i förordningen den 22 juni 1934 (nr 320) angående grunder för förvaltningen av viss kronoegendom*, vilket förslag torde få underställas riksdagen för antagande.»

Utskottet.

Efter senast genomförda ändringar i arrendelagstiftningen och lagen om enskilda vägar ankommer det i princip på jordägaren att svara för fullgörandet av den underhålls- och vinterväghållningsskyldighet, som jämlikt sistnämnda lag åvilar en fastighet. Det står emellertid öppet att genom överenskommelse i arrendekontrakt överflytta nämnda skyldighet å arrendatorn. Dylik avtalsfrihet föreligger jämväl i sådana fall, där de s. k. sociala arrendebestämmelserna äro tillämpliga. Med hänsyn till innehållet i förevarande förordning den 22 juni 1934 gäller icke samma avtalsfrihet i fråga om kronoegendomar under domänstyrelsens förvaltning.

Såsom framhålles i propositionen torde även i avseende å sistnämnda fastigheter i ett stort antal fall vara mest ändamålsenligt, att här avsedda underhålls- och vinterväghållningsskyldighet fullgöres av den person, som brukar den av skyldigheten berörda fastigheten. Bland annat torde genom att arbetet i dylikt fall kan utföras å tid, som med hänsyn till övrigt arbete passar arrendatorn bäst, kostnaderna för vägunderhållet bliva mindre, än om arbetet skulle utföras genom domänverkets försorg. Enligt vad utskottet inhämtat har också domänstyrelsen genom särskilda överenskommelser träffat uppgörelse med kronoarrendatorer att mot bestämd ersättning fullgöra ifrågavarande skyldighet. I likhet med departementschefen finner utskottet det av praktiska skäl lämpligt, att denna fråga skall kunna regleras i arrendeavtalet. Emellertid anser sig utskottet för sin del icke kunna förorda en så långt gående bestämmelse, att en arrendator av kronoegendom ovillkorligen skall tillförbindas att svara för nu förevarande skyldighet. Härigenom skulle dessa arrendatorer komma i en principiellt sämre ställning än arrendatorer av enskild jord. Däremot vill utskottet tillstyrka en sådan ändring i 1934 års förordning, att avtalsfrihet å ifrågavarande område kommer att föreligga jämväl beträffande kronoarrenden. I anslutning härtill synes i förordningen böra intagas en bestämmelse av den innebörd, att arrendator av kronoegendom må, där överenskommelse kan träffas, kunna tillförbindas att svara för fullgörandet av den

vägunderhålls- och vinterväghållningsskyldighet, som jämlikt lagen om enskilda vägar åligger kronan såsom ägare till den utarrenderade egendomen. Vid sitt sålunda angivna ståndpunktstagande har utskottet utgått från som självfallet, att förekomsten av en dylik skyldighet för arrendatorn beaktas vid arrendeavgäldens fastställande. I likhet med departementschefen anser sig utskottet också böra understryka, att denna skyldighet icke bör omfatta större underhåll än som belöper på själva det utarrenderade området. Sådan skyldighet, som avser exempelvis den till egendomen hörande men ej utarrenderade skogen, får alltså icke genom arrendekontraktet åläggas arrendatorn.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen i anledning av förevarande proposition må, med förklarande att Kungl. Maj:ts förslag till förordning om ändring i förordningen den 22 juni 1934 (nr 320) angående grunder för förvaltningen av viss kronoegendom icke kunnat oförändrat antagas, för sin del antaga följande förslag till förordning i ämnet:

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

20 §.

Arrendatorn *skall* tillförbindas att svara för fullgörandet av den vägunderhålls- och vinterväghållningsskyldighet som jämlikt lagen om enskilda vägar åligger kronan såsom ägare till den utarrenderade egendomen.

Arrendatorn *må, där överenskomelse kan träffas, kunna* tillförbindas att svara för fullgörandet av den vägunderhålls- och vinterväghållningsskyldighet som jämlikt lagen om enskilda vägar åligger kronan såsom ägare till den utarrenderade egendomen.

Stockholm den 8 maj 1945.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Närvarande: se utlåtande nr 35.